Historische momenten in ziekenverpleging

Jenever als narcose bij amputatie van een arm

(Van onze redactie op Aruba)

ORANJESTAD. — Binnenkort viert het San Pedro Hospi aal zijn 40 jarig bestaan; een comité is gevormd om deze dag te vieren op een wijze waaruit de waardering en erkentelijkheid van de Arubaanse bevolking voor deze instelling tot uitdrukking zal komen.

Voor zover ouderen uit de Arubaanse samenleving kunnen herinneren was het eerste hospitaal dat Aruba ooit heeft gekend, te Madiki opgericht in de buurt van Cunucu Abao, door gezaghebber Ferguson; deze zelfde gezaghebber introduceerde de aloë aanplant op Aruba, die later een der belangrijkste middelen van bestaan werd. De heer Simon Veeris fungeerde als oppasser en was tevens de eerste voorlezer op Aruba.

In het hospitaal te Madiki waren voornamelijk Europeanen ondergebracht, waarvan sommige aan de gele koorts leden. Uiteindelijk bleek opname in het hospitaal grote kans te bevatten met deze ziekte besmet te worden, reden waarom het als zodanig werd opgegeven. De ruïnes toonden aan dat het gebouw niet groter was dan 30 voet lang en 12 breed. Geiten en schapen vonden er een schaduwrijk plekje.

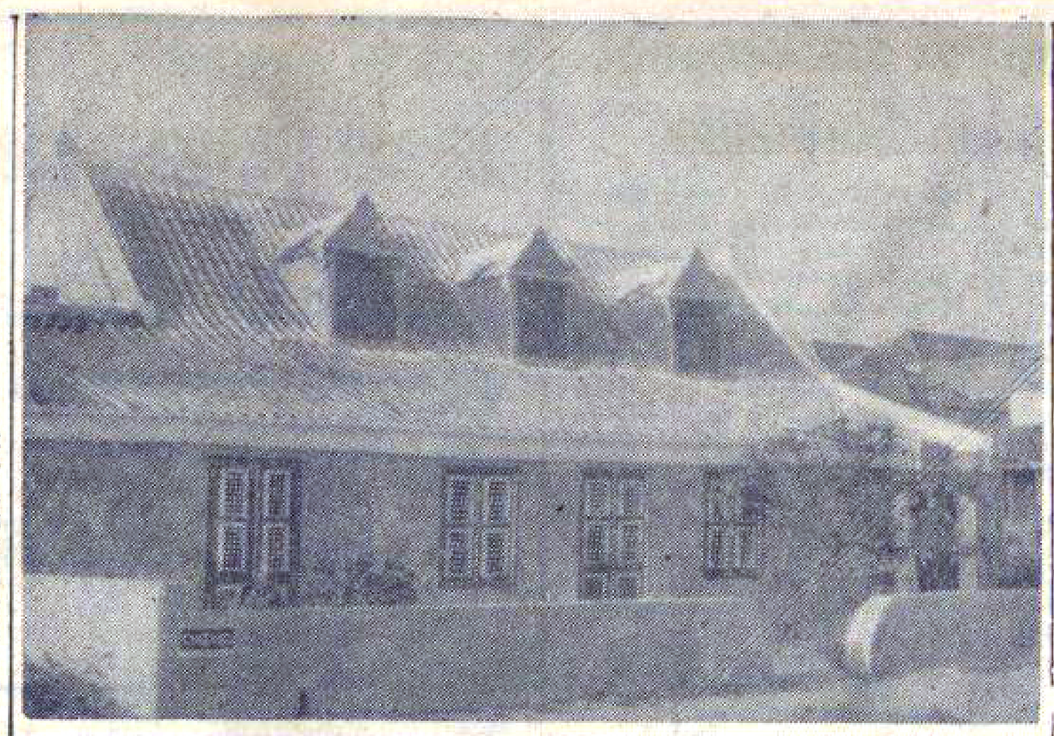

Het tweede hospitaal op Aruba, aan het Wilhelminaplein.

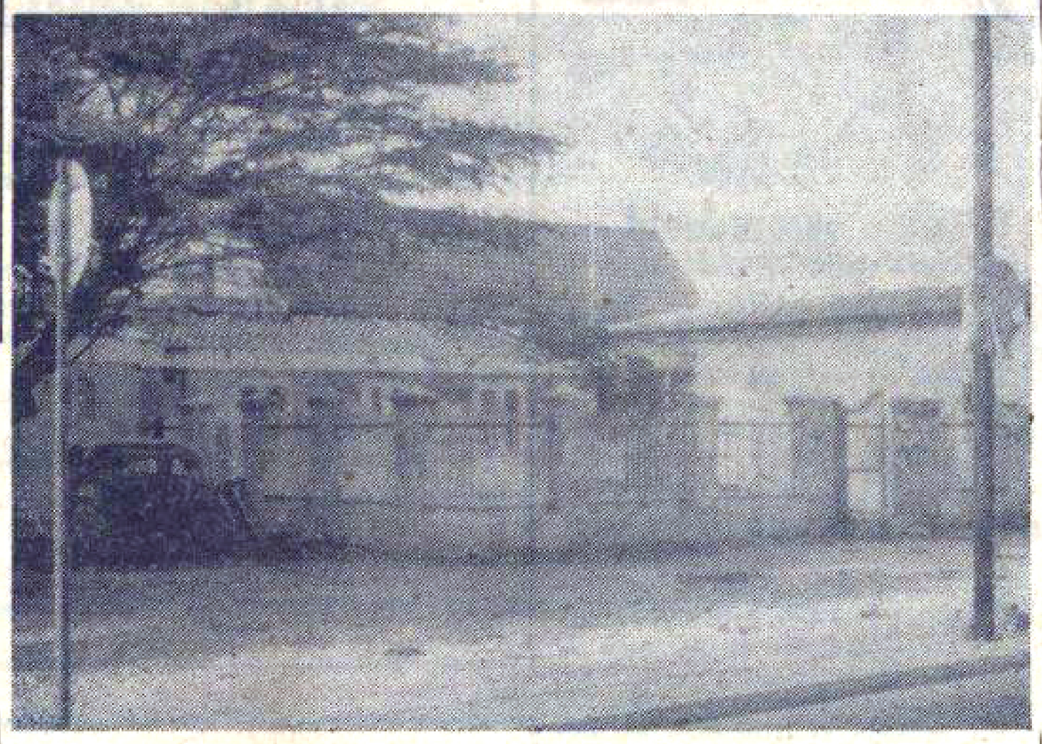

Na het Wilhelminaplein, de John G. Emanstraat.

Geschiedenisboekje van de ziekenhuizen op Aruba

Het tweede hospitaal, opgericht in de tijd dat de Aruba Gold Mining Concession Ltd. zich op Aruba vestigde, was het pand Wilhelminaplein, eigendom van de erfgenamen van wijlen Guillermito Oduber; dit pand, een van de typische Arubaanse huizen is onlangs door de Antilliaanse Bank opgekocht, zodat het spoedig plaats zal maken voor een modern gebouw.

Dr. Horacio Oduber was bij de oprichting van dit hospitaal de enige geneesheer op het eiland; aan de achterkant van het huis woonde Ma Marta (Marta Angela) en haar kinderen, die zich verdienstelijk maakten als dokter Oduber assistentie behoefde. Ma Marta oefende tevens het beroep uit van „frumun", verloskundige.

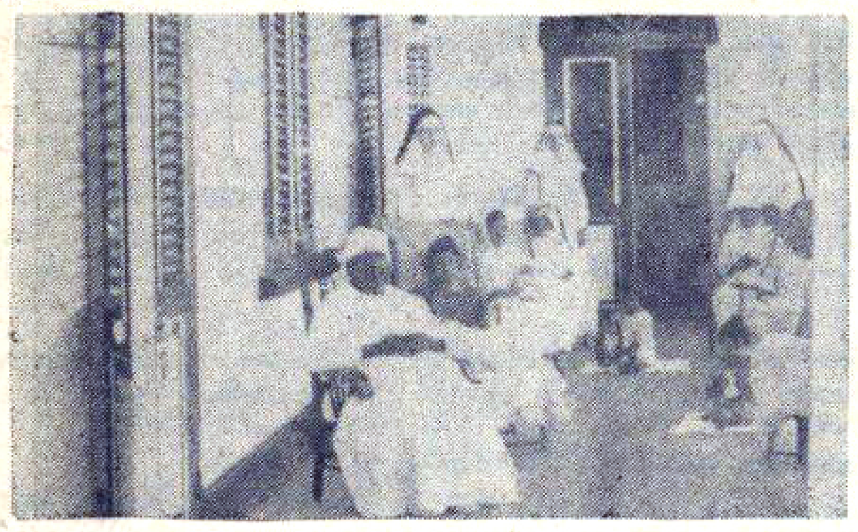

De eerste patienten van het San Pedro Hospitaal, midden op de achtergrond, de directrice Zr. Clara. De patiente links op de voorgrond is Shi Georgina, kokkin van de pastorie van Playa.

Daar er in de goudmijnen veelal met dinamiet werd gewerkt, o.a. te Calbas, Miralaman, Kadushi enz. en men nog verre van „safety-minded" was, kwamen nogal vaak ongevallen voor. Was het een ongeval van lichte aard, dan werd de patiënt per ezel naar het „hospitaal" gebracht; bij ongevallen van ernstige aard, werd de patiënt overgebracht in een open kar getrokken door muilezels die doorgaans voor het mijnwerk werden gebruikt. Vaak kwam het slachoffer meer dood dan levend aan.

Dr. George R. Hopkins, dokter en vriend van Aruba vocht voor het welzijn van zijn patienten.

Verlof

Na 10 jaar zware arbeid maakte dokter Oduber gebruik van het recht dat een dienstperiode van die duur wettigde; hij ging met verlof.

Zijn plaatsvervanger was Dr. C. Zeppenfeldt, die echter geen chirurg was. Toen een der werknemers van de goudmaatschappij met zijn arm in een der machines gekneid raakte, gaf de plaatsvervangend geneesheer toe dat amputatie redding kon brengen, echter was hij hiertoe niet bevoegd.

De directeur van de mijnmaatschappij, Mr. Farmer, die in Australië bij mijnongelukken herhaaldelijk eerst hulp had moeten toedienen, besloot het risico te nemen, daar het slachtoffer (wijlen de heer Gabriel Ruiz) anders geen kans van leven had. Narcose was onbekend. De patiënt werd onder invloed van alcohol gebracht, en met assistentie van de dokter, verrichtte Mr. Farmer de amputatie. De patiënt overleefde de rustieke operatie en stierf pas veertig jaar later een natuurlijke dood!

Na een welverdiende vacantie keerde Dr. Oduber naar Aruba terug. In een wagen getrokken door een paard bezocht hij patiënten over het hele eiland, van Oranjestad tot aan Seroe Colorado toe, waar de fosfaatmaatschappij gevestigd was. Eenmaal in Savaneta of San Nicolas, kon de dokter niet onmiddellijk naar Oranjestad terug keren; het paard moest rusten. Ontstond er in de tussentijd een spoedgeval in Oranjestad, dan moest de terugkomst van de dokter uit San Nicolas rustig worden afgewacht, en vice-versa, daar er geen communicatiemiddelen bestonden.

Toen de Engelse Mrs. Blackborn, wier echtgenoot een der leidende figuren van de fosfaatmaatschappij was, kwam te overlijden daar zij verstoken bleef van medische hulp door gebrek aan vervoer, werd het feit algemeen betreurd. Er moest verbetering in de toestand komen was eenieders overtuiging.

Pleidooi

De heer Max F. Arends (Shon Bibi) lid van de Landsraad houdt een vurige toespraak tijdens een vergadering van de Politieraad, de overheid erop wijzende dat er maar weinig zorg wordt besteed aan de zieken op Aruba en dat een mensenleven niet zeer hoog geschat wordt.

Allen die de vergadering bijwoonden kregen de overtuiging dat hulp niet uit kon blijven. Gouverneur De Jongh Van Beek en Donk zag de ellendige toestand in en verzocht als spoedpost in de begroting te doen opnemen.... neen, geen tweede dokter, maar een tweede paard voor Dokter Oduber. Uiteraard maakte dit niet veel verschil uit, want als de dokter met een vermoeid paard te San Nicolas aankwam, was het tweede paard nog steeds in Oranjestad, zodat er geen sprake was van tijdsbesparing noch een betere voorziening in de behoeften.

Nieuw pand

De toestand in het hospitaal aan het Wilhelminaplein was ondertussen dusdanig verergerd, dat men naar een andere gelegenheid uit moest zien. Voor dit doel koos men het pand John G. Emanstraat, indertijd eigendom van wijlen Notaris L. C. Kwartsz (Sr.) Daarvoor was in het gebouw een school gevestigd, waar „Meester" Kuiperie de scepter zwaaide.

Ondertussen was Dr. Hopkins op Aruba gearriveerd. De ellende van het toenmalige hospitaal deed de jonge amerikaanse dokter huiveren.

Hij besloot zich te richten tot de Rockefeller Foundation om financiële hulp te verzoeken om Aruba aan een degelijk hospitaal te helpen. Op zijn verzoek werd gunstig gereageerde doch toen de in zeer korte tijd populair geworden dokter, dit mededeelde aan Gouverneur Neuijens kon de landvoogd dit niet aanvaarden; mogelijk achtte hij het beneden de waardigheid van de kolonie om hulp afkomstig van een vreemde mogendheid te accepteren. De gouverneur gaf te kennen dat indien het Vicariaat niet bij machte was een hospitaal op te richten die aan de toentertijd gestelde eisen kon beantwoorden, er een neutraal hospitaal zou verschijnen.

Interviews

Mgr. Vuylsteke en Dr. Hopkins hadden ontelbare interviews en een drukke correspondentie betreffende het noodgeval.

Het Vicariaat bezat echter niet de middelen om een hospitaal op te richten.

Mgr. Vuylsteke besloot bij onze nabuurlanden hulp te vragen. Hij publiceerde een brief in de Spaanse taal, die hij in Venezuela, Puerto Rico en andere Spaans sprekende landen in de nabijheid liet verspreiden. De inhoud was als volgt:

L.S.

....Van een der doktoren op het eiland Aruba, ontving ik de volgende verklaring betreffende de critische toestand van dat eiland, grotendeels te wijten aan het oogstverlies gedurende vijf achtereenvolgende jaren:

„Tengevolge van meer dan vijf jaar droogte, oogstverlies en gebrek aan drinkwater, lijdt dit volk aan een slechte gezondheid, in die mate dat het als een wonder kan worden beschouwd als er een niet van honger omkomt. Feitelijk zijn er hier geen mensen met gezond vlees aan het lichaam. Bijna alle bewoners van de buitendistricten lijden aan buikloop, hetgeen hen vatbaar maakt voor ziekten zoals disenterie, tifus, enz.

Het aantal zieken neemt steeds toe met de terugkeer van de mannen die in Venezuela en Colombia werk zochten. Zij komen meesta aan met malaria of disenterie. Velen hebben de benen bedekt onder open wonden, en door gebrek aan goede voeding, medicijnen en verpleging blijven zij ongenezen.

Dit is de droevige situatie van rond 9.000 zielen.

De overheid bezit alhier een huis, waarin slechts 13 zieken kunnen worden ondergebracht. Zi wenden zich in uiterste gevallen op door honger gedreven tot dit huis, daar hen 30 cent per dag wordt verstrekt, waarmee zij zich moeten zien te redden.

Uiteraard kan een dergelijk huis niet voor „hospitaal" doorgaan, daar er alles ontbreekt en bovenal degelijk assistentie.

Er is hier niemand die zich om deze arme schepselen bekommert; zij die familieleden hebben krijgen enige hulp en dat is alles.

(Vervolgens haalt de dokter een geval van grote ellende aan).

Alhoewel ik chirurg ben en op St. Maarten verscheidene operaties heb verricht met goed gevolg, is het mij onmogelijk alhier in praktijk te brengen de studie die ik in Nederland en de Verenigde Staten heb volbracht en in zulke gevallen moet ik mijn patiënten een reis naar Curaçao aanraden (twee dagen per schoener).

Aldus is de situatie van dit armoedige eiland waaraan een onmisbare instelling voor de lijdende mensheid ontbreekt.

Oordeelt Uwe Excellentie zelve naar het bovenstaande, of het wel of niet van primair behoefte is om hier een hospitaal te stichten.

In de hoop deze wens spoedig verwezenlijkt te mogen zien en dat Uwe Excellentie, hoe eerder hoe beter, in deze urgente behoefte zal kunnen voorzien, teken ik,

met de meeste hoogachting
en eerbied,
Dr. G. R. H.

27 september 1915".

Uit een andere brief, zo vervolgt de publicatie van Mgr. Vuylsteke, dd. 9 maart 1916, citeer ik het volgende:

„Van de situatie vóór 1 februari 1915 kan ik niet uit persoonlijke ervaring spreken. In de daarop volgende 6 maanden is de situatie een verschrikking geweest. Na de eerste regenbuien, is het enigszins verbeterd. Momenteel zijn er veel gevallen van tifus, vooral in de parochie van Santa Cruz."

De bisschop vervolgt:

Slechts door een beroep te doen op publiekelijke liefdadigheid kan de bouw van een hospitaal op het eiland Aruba verwezenlijkt worden.

Moge God in veelvoud Uw contributie belonen hoe klein het ook moge zijn, daar het ten doel heeft het leed van de medemens, onze broeder, te helpen. Het is niet van belang de ellende met eigen ogen te zien en te peilen; het moet voldoende zijn te weten dat die bestaat. Christus onze Heer noemt de armen: de Zijnen, en in Hem en voor Hem leven wij verenigd om elkander te helpen.

Strekt de hand uit met edelmoedigheid om onze arme zieke broeders te helpen en dat de Almachtige God U moge zegenen en beschermen Uw leven lang.

Uwe in Christus
fr. M. G. Vuylsteke
Titulair Bisschop van Charadrus en Apostolisch Vicaris van Curaçao.
Curacao, 19 mei 1916.

Deze en plaatselijke acties brachten het benodigde kapitaal op om op 29 september 1920 het San Pedro hospitaal in te wijden, een feit dat door iedere rechtgeaarde Arubaan met dankbaarheid gevierd dient te worden, om de juiste waarde te geven aan de vele offers en arbeid door de vorige generatie verricht ter voorziening in deze behoefte.

Zittend, Zr. Clara, de eerste directrice van het San Pedro Hospitaal. Links Zuster Leandra en rechts Zuster Zephryne.